

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą dėl Bendrijos dalyvavimo kelių valstybių narių įgyvendinamoje mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros programoje, skirtoje vyresnio amžiaus žmonių gyvenimo kokybei pagerinti panaudojant naujas informacines ir ryšių technologijas (IRT)

COM(2007) 329 galutinis — 2007/0116 (COD)

(2008/C 224/02)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 169 ir 172 straipsniais, 2007 m. liepos 10 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą dėl Bendrijos dalyvavimo kelių valstybių narių įgyvendinamoje mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros programoje, skirtoje vyresnio amžiaus žmonių gyvenimo kokybei pagerinti panaudojant naujas informacines ir ryšių technologijas (IRT)

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2008 m. gegužės 6 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėja A. M. Darmanin.

445-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2008 m. gegužės 28–29 d. (2008 m. gegužės 29 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę vieningai.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 EESRK palankiai vertina Komisijos pasiūlymą taikyti naujas informacines ir ryšių technologijas siekiant gerinti vyresnio amžiaus žmonių gyvenimo kokybę. Kasdienį gyvenimą palengvinančios aplinkos programa (toliau – KGPA programa) gali būti viena iš priemonių, kurią taikant būtų galima veiksmingai ir pirmiausia užtikrinti ne tik vyresnio amžiaus, bet ir kitų šiuo metu dėl sveikatos priežasčių savo namuose gyventi negalinčių žmonių gyvenimo kokybę.

1.2 EESRK yra įsitikinęs, kad mokslškai tiriant ir plėtojant informacines ir ryšių technologijas (toliau – IRT) pirmiausia būtinai reikėtų labai gerai suprasti, išnagrinėti ir tenkinti naudotojų poreikius. Todėl reikėtų laikytis požiūrio „iš apačios į viršų“ ir pirmiausia išsiaiškinti naudotojų poreikius, paskui atlikti jais pagrįstus atitinkamus mokslinius tyrimus ir plėtoti technologijas.

1.3 EESRK mano, kad vieni svarbiausių KGPA programos suinteresuotų subjektų bus galutiniai šių technologijų naudotojai. Todėl svarbu suvokti ne tik šių žmonių poreikius, bet ir juos paruošti naudotis šiomis technologijomis bei įtraukti juos į tokių technologijų kūrimo ir bandymo procesą.

1.3.1 Komiteto nuomone, dar ir dėl šios priežasties Europos Sąjungos mokymosi visą gyvenimą ir integracijos politika yra tokia svarbi. Todėl Komitetas mano, kad Komisija šiai politikai ir KGPA programai turėtų taikyti integruotą požiūrį.

1.4 EESRK mano, kad akivaizdu, jog šioje programoje labiau nei kitose mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros programose pirmiausia dėmesys kreipiamas į žmones. Tai, be abejo, mokslinių tyrimų programa, bet joje nagrinėjamos socialinės aplinkybės, kurios labai dažnai atsiranda sudėtingu gyvenimo laikotarpiu.

1.5 Kaip jau minėta ir aprašoma toliau, EESRK mano, kad šiuo metu įgyvendinant KGPA programą daugiausia dėmesio reikėtų skirti keturiomis sritims: naudotojų poreikiams, naudotojų saugai, sveikatos ir socialinėms organizacijoms (įskaitant asociacijas, kurios atstovauja kvalifikuotiems šių sektorių darbuotojams) ir naudotinoms technologijoms.

1.6 EESRK pabrėžia, kad laikantis tarptautinių gairių būtų deramai atsižvelgiama į etikos ir privatumo klausimus. Todėl siūlo tokius klausimus nagrinėti Komisijos komunikate.

2. Svarbiausios Komisijos komunikato nuostatos

2.1 Komisijos pasiūlymu siekiama konkrečių tikslų:

- skatinti kurti naujoviškus IR technologijomis pagrįstus oriai senti padedančius produktus ir paslaugas, taip gerinant vyresniojo amžiaus žmonių gyvenimo kokybę ir mažinant sveikatos bei socialinės globos išlaidas,
- gerinti pramoninio naudojimo sąlygas sukuriant darnią Europos sistemą siekiant plėtoti bendrą požiūrį, palengvinti lokalizaciją ir mažinti paslaugų išlaidas,
- kurti ir didinti mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir naujovių kritinę masę Europos Sąjungos lygmeniu su senėjimu susijusių technologijų ir paslaugų srityje.

2.2 Šis pasiūlymas papildo Komisijos vykdomą oraus senėjimo informacinėje visuomenėje veiksmų planą. Šis veiksmų planas labai reikšmingas nagrinėjant socialinius ir ekonominius klausimus, su kuriais Europa susiduria vykstant demografiniams pokyčiams. Manoma, kad 65–80 metų amžiaus gyventojų skaičius 2010–2030 m. (!) Europoje padidės beveik 40 proc. IRT laikomos priemonėmis, kurias taikant galima gerinti gyvenimo kokybę šiuo gyvenimo laikotarpiu, didinti nepriklausomumą ir išsaugoti geresnę sveikatą.

(!) COM(2007) 329 galutinis

2.3 Komisija ketina pradėti šešerių metų Kasdienį gyvenimą palengvinančios aplinkos programą, papildančią pagal 7-ąją bendrąją programą plėtojamas senėjimui palengvinti skirtas IRT bei Konkurencingumo ir inovacijų programą. 2008–2013 m. KGPA programai lygiomis dalimis iš Bendrijos ir valstybių narių fondų bus skirta apie 300 mln. eurų.

2.4 KGPA programos teisinį pagrindą sudaro Sutarties 169 straipsnis. Pagal 169 straipsnį Europos Bendrija turi teisę dalyvauti keleto valstybių narių bendrai vykdomose mokslinių tyrimų programose ir nacionalinių programų įgyvendinimo struktūrose. KGPA programai parinktas būtent šis teisinis pagrindas siekiant, kad sutelkus tarpvalstybinę patirtį šios srities moksliniai tyrimai taptų veiksmingesni, kad valstybės narės prisidėtų iš dalies finansuodamos šiuos tyrimus, siekiant užtikrinti darnų požiūrį šiuo klausimu Europos lygmeniu ir tinkamą senėjimui palengvinti skirtų tarpusavyje susijusių IRT plėtrą vidaus rinkoje.

3. Komisijos pasiūlymo aplinkybės

3.1 Komisija pasiūlyme nurodo ankstesnę iniciatyvą pagal 169 straipsnį – Europos ir besivystančiųjų šalių partnerystės klinikinių tyrimų srityje iniciatyvą dėl klinikinių tyrimų Afrikoje, kurioje pabrėžiama aiškių dalyvaujančių valstybių narių įsipareigojimų finansuoti šį keletą metų truksiantį projektą svarba. Iš tiesų KGPA programą numatoma finansuoti vienodomis dalimis Europos Sąjungos ir valstybių narių lėšomis.

3.2 Paruošiamieji šios programos darbai atlikti vykdant konkrečios paramos veiksmų projektą „Kasdienį gyvenimą palengvinanti aplinka“, kurioje pirmenybė teikta 2004 m. rugsėjo 31 d. – 2006 m. gruodžio 31 d. įgyvendintoje 6-ojoje bendrojoje programoje numatytoms informacinės visuomenės technologijoms (IVT). Konsorciumą sudarė Austrijos, Vokietijos, Suomijos, Italijos, Belgijos ir Šveicarijos partneriai, atstovaujantys privačiam ir viešajam sektoriui bei universitetui.

3.3 Bendros Kasdienį gyvenimą palengvinančios aplinkos programos teisinė institucija yra Kasdienį gyvenimą palengvinančios aplinkos asociacija, kurią pastaruoju metu sudaro 21 valstybės narės atstovai. Ši programa pagrįsta principu „iš apačios į viršų“, todėl valstybėse narėse jau įsteigta nemažai šios asociacijos centrų.

4. Bendrosios pastabos

4.1 EESRK pritaria šiai KGPA iniciatyvai pagal 169 straipsnį. EESRK ypač dėliaugiasi, kad šioje iniciatyvoje labai daug dėmesio skiriama Europos gyventojų demografinėms tendencijoms.

4.1.1 EESRK mano, kad siekiant pagerinti ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą valstybėse narėse, kuriose nėra tinkamos infrastruktūros esamam pasiūlymui įgyvendinti,

reikėtų priimti konkrečių priemonių, kaip nurodyta ES sutarties 159 straipsnyje, kad būtų pašalintas pagrindinis Europos Sąjungos regionų disbalansas.

4.2 EESRK mano, kad iniciatyvą reikėtų suprasti plačiau nei vien tik kaip galimybę kurti pavyzdines bandomąsias programas, kurių tikslas yra pagrįsti koncepciją. Svarbu naudotis galimybe suburti įvairius suinteresuotus subjektus, kurių dalyvavimas yra būtinas, kad iniciatyva būtų ilgalaikė.

4.2.1 Pagrindiniai suinteresuoti subjektai yra galutiniai KGPA programos naudotojai. KGPA programa pirmiausia siekiama sudaryti galimybes vyresniojo amžiaus žmonėms ilgiau išlikti nepriklausomiems ir užtikrinti, kad ši gyventojų grupė galėtų kiek galima ilgiau gyventi savo namuose. Nereikėtų pamiršti, kad tikslas taikomas ne tik vyresniojo amžiaus žmonėms, bet ir visiems kitiems asmenims, kurie pastaruoju metu negali gyventi savo namuose dėl sveikatos priežasčių. Ši iniciatyva turėtų užtikrinti, kad atliekant mokslinius tyrimus pirmiausia būtų atsižvelgiama į šių suinteresuotų subjektų poreikius.

4.3 Kitas svarbus suinteresuotas subjektas – sveikatos ir gerovės organizacijos. Šioje iniciatyvoje reikėtų atsižvelgti į jų organizacinius poreikius. EESRK rekomenduoja suteikti šioms organizacijoms galimybę atkreipti kitų projekte dalyvaujančių suinteresuotų subjektų dėmesį į tokius klausimus, kaip sistemų integracija ir sąveika, kad būtų galima pasiekti gerų rezultatų.

4.4 Labai svarbu sistemų, kurios bus kuriamos pagal šią iniciatyvą, naudotojus kaip svarbius suinteresuotus subjektus įtraukti į darbą nuo pat pradinių etapų. EESRK ragina konsorciumus pagal galimybes taikyti į naudotojus nukreiptus metodus, pavyzdžiui, kad naudotojai galėtų dalyvauti projektuojant plėtos metodologiją, ypač siekiant gerinti prietaisų ir vartotojų sąsajų patogumą vartotojui. Komitetas taip pat siūlo užtikrinti, kad laikantis tarptautinių gairių būtų deramai atsižvelgiama į etikos ir privatumo klausimus.

4.5 EESRK palankiai vertina tai, kad pasiūlymo projekte numatyta teikti paramą mažoms ir vidutinėms įmonėms ir kad pramonės organizacijos laikomos svarbiais suinteresuotais subjektais, galinčiais remti naujoviškus verslo modelius, pasižymintčius integruotais ir aiškiais eksploataavimo būdais. Ypač džiugu, kad pripažįstama, jog MVĮ gali labai padėti mokslinių tyrimų rezultatus greičiau taikyti rinkoje (per dvejus ar daugiau metų).

4.5.1 Raginame pripažinti, kad MVĮ kartais yra lanksčios technologijų atžvilgiu ir gali padėti naujas technologijas ir verslo modelius rinkoje taikyti greičiau nei didelės įmonės ar sveikatos ir gerovės organizacijos. Šis mažų ir vidutinių įmonių bruožas ypač gerai atsispindi šioje iniciatyvoje. Galiausiai suderinta MVĮ ir didelių organizacijų partnerystė yra abipusiškai naudinga.

4.6 KGPA programa yra pagrįsta siekiu sudaryti sąlygas žmonėms kiek galima ilgiau gyventi savo namuose. Siekiant šio tikslo, reikia įvairių jutiklių, paleidiklių, vartotojų sąsajų, procesorių ir ryšio įrangos, kurią dažnai gali tiekti tik įvairios Europos MVĮ.

4.7 Pritaria šios visus suinteresuotus subjektus apimančios iniciatyvos priemonėms, kurios skatina bendradarbiavimą su įvairių sričių technologijos specialistais, gydytojais ir kitais sveikatos ir gerovės organizacijų darbuotojais ir ypač su asmenimis, kurie negali išeiti iš namų, jų slaugytojais bei artimaisiais.

4.8 Pagal Europos inovacijų sistemą taikant šią iniciatyvą būtų galima priimti inovacijų modelius, atspindinčius naudotojams atvirų naujovių pažangą ir skatinančius geriau susieti Lisabonos strategiją su nauja labiau į naudotojus nukreipta Europos naujovių sistema.

4.9 EESRK pabrėžia, kad svarbu, jog visų valstybių narių visų tipų organizacijos turėtų vienodas galimybes dalyvauti šioje iniciatyvoje.

4.10 Taip pat reikėtų skatinti joje dalyvauti visų valstybių vyriausybes. Iki šiol bendrų veiksmų įgyvendinant KGPA programą sutiko imtis Austrija, Belgija, Kipras, Danija, Suomija, Prancūzija, Vokietija, Graikija, Vengrija, Airija, Italija, Nyderlandai, Lenkija, Portugalija, Rumunija, Slovėnija, Ispanija, Švedija, Izraelis, Norvegija ir Šveicarija.

4.11 EESRK apgailestauja, kad kai kurios šalys nedalyvauja todėl, kad mokslinius tyrimus reikia bendrai finansuoti. Tokioms šalims reikėtų suteikti galimybę dalyvauti bet kuriame programos etape, kai jos atitiks programos reikalavimus (visų pirma bendro finansavimo).

4.12 EESRK pripažįsta, kad KGPA programa gali padėti sumažinti socialinės globos sistemos išlaidas. Tačiau jis dar kartą primena, kad KGPA programos tikslas – ne sumažinti išlaidas, o veiksmingiau užtikrinti konkrečios piliečių grupės gyvenimo kokybę. Tuo geriau, jei dėl to mažėtų ir išlaidos.

5. Konkrečios pastabos

5.1 EESRK yra įsitikinęs, kad KGPA programoje daugiausia dėmesio reikėtų skirti šioms trimis sritims ir jų ypatumams: naudotojams, sveikatos organizacijoms ir naudotinai technologijai.

5.2 Gavėjai ir svarbiausi suinteresuoti subjektai kartais bus vyresniojo amžiaus žmonės. Todėl svarbiausia, kad šioje programoje daug dėmesio būtų skiriama galutiniams naudotojams. Jei siekiant išbandyti mokslinių tyrimų rezultatus naudotojai būtų apgyvendinami moksliniams tyrimams pritaikytoje aplinkoje,

deja, pavyktų sukurti tik tokias naujoves, kurios neatitiktų svarbiausių naudotojų poreikių. Todėl reikėtų atsižvelgti į naudotojų poreikius, pavyzdžiui, kuo mažesnius elgesio pokyčius, judumą, pasirinkimą, geresnę gyvenimo kokybę ir pagarbą asmens privatumui.

5.3 Taip pat reikėtų atsižvelgti į tai, kad vyresniojo amžiaus žmonės dažniau kenčia dėl e. atskirties, todėl reikėtų įveikti technologines kliūtis. Be to, labai svarbu turėti galimybę naudotis internetu, todėl reikėtų dėti pastangas, kad visuose regionuose, ypač kaimo vietovėse, juo būtų galima naudotis (fizine ir finansine prasme).

5.3.1 Trumpai tariant, svarbiausia, kad:

- technologija nepakeistų tiesioginio bendravimo su slaugytojais ar sveikatos priežiūros paslaugų teikėjais,
- daug dėmesio būtų skiriama prevencijai ir asmeninei sveikatos priežiūrai,
- socialinė integracija būtų vienas iš svarbiausių tikslų,
- KGPA kartu su kitomis paslaugomis taptų žmonių gyvenimo būdo dalimi,
- atsižvelgiant į konkrečias naudotojo aplinkybes naudojama technologija turėtų būti saugi ir patogi naudoti.

5.3.2 Todėl EESRK įsitikinęs, kad, įgyvendinant KGPA programą, reikėtų laikytis požiūrio „iš apačios į viršų“. Per visą jos įgyvendinimo laikotarpį daugiausia dėmesio reikėtų skirti pirmiausia ne technologijai, bet naudotojų poreikiams. Siekiant nustatyti visą poreikių spektrą, reikia atlikti aiškų tyrimą. Kai kuriuos iš šių poreikių galima įvardyti kaip: poreikį palaikyti santykius su žmonėmis, ypač vyresniame amžiuje (šiuo tikslu veiksmingai ir nebrangiai galima naudotis balso perdavimu internetu, pvz., SKYPE, taip pat elektroniniu paštu), noro tobulėti kartu su sparčiai besikeičiančiomis technologijomis trūkumą, sugebėjimą prisitaikyti prie technologijų kaitos ir pasirėmimą naudoti šias technologijas. Be to, naudotojai turėtų dalyvauti kuriant, įgyvendinant ir vertinant tokias technologijas.

5.4 Pagaliau sveikatos ir gerovės organizacijos, jų atstovai ir naudotojų šeimos nariai yra tie asmenys, kurie naudosis technologijomis, kad galėtų padėti gavėjams. Svarbu, kad šios organizacijos dalyvautų įvairiuose tyrimų etapuose, kad galėtų užtikrinti, jog produktai tinka šių organizacijų operacinėms sistemoms. Galima tikėtis, kad reikės ir organizacinių pokyčių, kad vykdamt KGPA programą būtų galima įdiegti naujas technologijas, todėl būtina, kad gerovės organizacijos pasiruoštų šiems pokyčiams ir vykdytų juos kuo sklandžiau, kad galėtų kuo geriau naudotis KGPA programos technologijų galimybėmis.

5.4.1 Slaugytojams, be abejo, tenka labai svarbus vaidmuo užtikrinant gerovę, taip pat ir KGPA programoje. Todėl esminės permainos turėtų įvykti ne tik organizacijų, bet ir slaugytojų lygmeniu, kad būtų galima užtikrinti, jog asmenys, kurie tiesiogiai bendraus su žmonėmis, kuriems reikės kasdienį gyvenimą palengvinančios aplinkos, ne tik gerai išmanytų šias technologijas, bet ir būtų įsitikinę šių technologijų nauda, kad galėtų paskatinti kitus pasitikėti šiomis priemonėmis ir jas naudoti gyvenimo kokybei gerinti.

5.4.2 EESRK taip pat mano, kad reikėtų gerai išnagrinėti sveikatos sistemą, siekiant užtikrinti, kad įgyvendinti KGPA programą būtų pasirengta ne tik organizaciniu požiūriu, bet kad sveikatos ir socialinės globos organizacijos iš tikrųjų būtų pasirošusios tam, kad daugiau žmonių liks savo namuose.

5.4.3 Be to, priimant KGPA programą svarbu, kad sveikatos ir socialinės organizacijos dar glaudžiau bendradarbiautų. Ir šiuo tikslu technologija galėtų būti taikoma priemone šiam bendradarbiavimui gerinti, tačiau svarbiau suvokti, kad bendradarbiauti būtina, ir norėti bendradarbiauti.

5.5 Numatoma, kad KGPA sistemos bus sudėtingos, todėl vienas iš svarbiausių šios programos tikslų turėtų būti tarpusavio sąveika. Inovacijos ir technologijos turėtų būti plačiai taikomos, suderintos su vartotojų poreikiais, integruotos ir novatoriškos.

5.6 EESRK mano, kad Komisija KGPA programai ir politikos sritims, pavyzdžiui visą gyvenimą trunkančiam mokymuisi, turėtų taikyti integruotą požiūrį. Iš esmės mokymas pagal tokią politiką taip pat turėtų būti nukreiptas į KGPA programos suinteresuotus subjektus, nes mokymas yra būtina tokių technologijų sėkmės prielaida.

2008 m. gegužės 29 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl draudimo ir perdraudimo veiklos pradėjimo ir vykdymo – „Mokumas II“

COM(2007) 361 galutinis — 2007/0143 (COD)

(2008/C 224/03)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 47 straipsnio 2 dalimi ir 251 straipsniu, 2007 m. spalio 31 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl draudimo ir perdraudimo veiklos pradėjimo ir jos vykdymo – „Mokumas II“ ()*

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2008 m. gegužės 6 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Wautier Robyns de Schneidauer.

445-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2008 m. gegužės 28–29 d. (2008 m. gegužės 29 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 67 nariams balsavus už ir 1 susilaikius.

1. Rekomendacijos

1.1 EESRK teigiamai vertina Komisiją už tai, kad ji daugelį sudėtingų direktyvų sistemingai išdėstė nauja redakcija viename aiškiam dokumente, laikydama išdėstymo nauja redakcija taisykliu. Kadangi ES teisės aktuose dėmesys turėtų būti kreipiamas ne tik į rizikos ribojimo politiką, pagal kurią sprendžiama, kokį vaidmenį kapitalas vaidina teikiant draudimo paslaugas, kurios Europos verslo sektoriui ir piliečiams yra svar-

bios daugeliu požiūrių, EESRK pasilieka teisę nustatyta tvarka išreikšti savo požiūrį į naujus vartotojų ir (per)draudikų santykių aspektus, visų pirma atsižvelgdamas į Komisijos pastarojo laikotarpio iniciatyvas mažmeninių finansinių paslaugų srityje.

(*) Vėliau pasiūlymas buvo iš dalies pakeistas, jo numeris – COM(2008) 119 galutinis. Šioje nuomonėje punktai sunumeruoti remiantis pastarąja pasiūlymo priimti direktyvą versija.

EESRK prašo Komisijos toliau siekti suderinti teisinius draudėjų ir draudikų santykių aspektus, kurie šiuo metu analizuojami rengiant „bendrąją pagrindų sistemą“ (angl. *common framework of*